

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA
MUHASEBE EĞİTİMİNİN ETKİNLEŞTİRİLMESİ
(Öğrenciler Açısından)**

Y.Doç.Dr. Mustafa UÇAR(*)

G İ R İ Ő

Bir işletmenin etkin ve verimli bir şekilde yönetilebilmesi için, yönetim kademelerinin kararlarına dayanak teşkil edecek olan bilgileri zamanlı ve doğru bir şekilde elde etmeleri gerekir. İşletme yönetimi ihtiyaç duyduğu bilgileri bilginin özelliğine göre işletme içi veya işletme dışı kaynaklardan sağlar.

İşletme içi bilgi kaynaklarından birisi muhasebe departmanıdır. Muhasebe departmanının fonksiyonları günü-müzde oldukça değişmiştir. Bu departmanın görevleri yalnızca parasal değer hareketlerini izlemek, sınıflamak ve bu tarihi kayıtları saklamaktan ibaret olmayıp, modern bilgi ve kontrol tekniklerini kullanarak yönetimin planlama, kontrol ve karar verme süreçlerine yardımcı olma görevlerini de üslenecek şekilde artmıştır(1).

Muhasebe departmanının beklenen fonksiyonlarının artması, burada çalıştırılacak elemanların en iyi şekilde yetiştirilmesini ve çeşitli bilgilerle donatılmasını zorunlu kılmıştır. Elemanların istenilen vasıflarda yetiştirilmesi ancak etkin bir eğitim ve öğretim programına tabi tutulmalarıyla mümkün olacaktır.

Ülkemizde muhasebe eğitiminin etkinleştirilmesi konusunu geniş çerçevede ele almak mümkün olmakla beraber, bu çalışmamızda istenilen nitelikte muhasebeci yetiştirilmede önemli roller yüklenmesi beklenen yükseköğretim kurumlarındaki muhasebe eğitiminin etkinleştirilmesini ele alınacaktır.

(*) Dicle Üniversitesi Diyarbakır Meslek Yüksekokulu

Yükseköğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin daha da etkinleştirilmesinin çok çeşitli yönleri vardır. Konunun daha detaylı ele alınması amacıyla biz etkinleştirmeyi bu sahada eğitim yapacak öğrenciler açısından incelemeye çalıştık.

Bütün eğitim ve öğretim alanlarında olduğu gibi iyi bir muhasebe eğitimi verebilmek için de öğrencilerin belirli bazı özellikleri taşımaları gerekmektedir. Çünkü öğrenecek ve eğitilecek olan öğrencilerdir. Muhasebe eğitiminin etkinleştirilmesi açısından diğer şartlar tam olarak yerine getirilse bile öğrencilerin isteksizliği ve yetersizliği istenilen amaçlara ulaşılamamasına neden olmaya yetecektir.

Muhasebe eğitiminin etkinleştirilmesi açısından öğrencilerle ilgili olarak alınabilecek bazı tedbirler şunlardır;

1. Muhasebe Eğitimi Ortaöğretime Dayalı Olarak Yapılmalıdır

Muhasebe eğitiminde karşılaşılan en önemli problemlerden birisi eğitim süresinin bütün dersleri vermeye yetecek uzunlukta olmamasıdır. Çünkü, günümüzde muhasebe o kadar çok dallara ayrılmıştır ve genişlemiştir ki öğrencilerin bunların bir kısmını bile öğrenmeleri için çok uzun zamana ihtiyaçları vardır.

Öğretim sürelerinin uzatılması konusu incelenip getireceği faydalar ve sakıncalar cihetiyle tartışılmalıdır. Ancak, halihazırdaki eğitim süresi içerisinde de öğrenciye daha fazla bilgiyi nasıl verebileceğimizi de düşünmek gerekir. Bu ise eğitime her kademede baştan başlamakla değil, kademeler ilerledikçe belli bir düzeyin üzerine devam etmekle mümkün olur.

Günümüzde muhasebe alanında eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunan fakülte ve yüksekokullara hem normal liselerden, hem bu meslek eğitiminin ortaöğretimdeki uzantısı olan Ticaret Liseleri'nden, hem de diğer meslek liselerinden öğrenci alınmaktadır. Bu farklı liselerden gelen öğrenciler aynı dersleri aynı anda almaktadırlar. Derslerde işlenen konuların büyük çoğunluğu bu öğrencilerden bir kısmı için yeni iken, bir kısmı için de lisede aldıkları derslerin tekrarı olmaktadır.

Öğrencilerin farklı seviyede mesleki bilgiye sahip olmaları hem dersi veren öğretim elemanını zor durumda bırakmakta hem de öğrencilerin bir kısmının zorlanmasına bir kısmının da dersi ciddiye

almayıp boşvermesine sebep olmaktadır. Bu sorunun çözüm yollarında birisi; lisede muhasebe eğitimi almış ve almamış öğrenciler için ayrı ayrı sınıflar açmaktır. Eğer ayrı sınıflar açılırsa liseden muhasebe eğitimi almamış olanlara baştan başlayarak, liseden muhasebe eğitimi almış olanlara da belirli bir seviyeden itibaren eğitim vermeye başlanarak bunların daha fazla uzmanlaşması sağlanabilir.

Bu anlatılanlardan çıkarabileceğimiz bir başka sonuç da lisede muhasebe eğitimi almış olan öğrencilerin daha ileri seviyelere götürebilmesi imkanının olduğudur(2). Çünkü bu öğrencilere her şey baştan değil belirli bir seviyeden başlanarak anlatılabilmektedir.

Ticaret Liselerinden gelen öğrenciler ilk yıllarda muhasebe ile ilgili derslerde diğer öğrencilere göre daha başarılı olmaktadır(3). Çünkü aynı konuları liseden almış olarak geliyorlar. Ancak, daha sonraki yıllarda bu üstünlüklerini çeşitli nedenlerle kaybetmektedirler. Bunun en önemli sebeplerinden birisi; yükseköğretimde ilk yıllarda aldığı derslerin bir kısmının lisedeki derslerin tekrarı gibi gözükmesi neticesinde öğrencinin ders çalışmaması ve tembelliğe alışmasıdır.

Ülkemizde sadece muhasebe eğitimi konusunda değil bütün dallarda ihtisaslaşmanın erken yaşlarda başlatılmasında faydalar vardır. Hele hele her bir mesleğin çeşitli teknolojik alet ve makinalarla desteklendiği zamanımızda belirli bir mesleği bütün yönleri ile bilmek mümkün olmamakta, bir mesleğin belli bir dalını öğrenmek için bile uzun zamana ihtiyaç duyulmaktadır. İşte bu uzun zamanı kazanmanın bir yolu eğitime erken başlamak olmakta, muhasebe eğitimi de ortaöğretimde başlatılırsa öğrenci yükseköğrenimini tamamladığında muhasebe konusunda daha çok bilgi sahibi olacaktır.

2. Öğrencilerin Muhasebe Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarına İsteyerek Girmeleri Sağlanmalıdır

Üniversitelerarası Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarında öğrencilerin yeteneği, o alandaki ülke ihtiyacı, eğitim kurumundaki laboratuvar, kütüphane, öğretim elemanı, bina ve benzeri imkânlar dikkate alınarak seçme ve yerleştirme yapılmamıştır. Üniversitelere kayıt yaptıran öğrencilerin ilgilenmedikleri alanlara yerleştirilmeleri, kuşkusuz onların başarı durumlarını olumsuz şekilde etkileyecektir. Yapılan araştırmalar istediği bölüme girenlerle, öğrenim alanlarından memnun olan öğrencilerin daha başarılı olduklarını göstermektedir(5).

Bilindiği gibi, yükseköğrenim kurumlarımız içinde muhasebe eğitimi veren kurumlarımızın giriş puanları, bir kaç fakülte hariç, çok yüksek değildir. Bunun neticesi olarak öğrencilerin bir kısmı kontenjan bolluğu ve puan düşüklüğü giriş şanslarını artırdığı için bu gibi yükseköğrenim kurumlarını tercih etmektedirler. Seçimlerini yanlış yaptıkları da daha birinci sınıftan itibaren okulu terketmekle isbat etmektedirler.

Başarılı öğrenciler yetiştirmek için muhasebe alanındaki yükseköğrenim kurumlarının da öğrencilerin isteyerek girecekleri hale getirilmesi muhasebe mesleği açısından önemli olmaktadır.

3. Öğrencilere İyi Bir Gelecek Sağlanmalıdır

Öğrencilerin öğrenme şevkini ve gayretini etkiliyen önemli faktörlerden birisi de öğrenimlerini tamamladıktan sonra elde edecekleri imkânlardır. Eğer muhasebe eğitimi verilen kurumlardan mezun olan öğrenciler istediği özellikte işler bulabilirlerse, bu durum hem çalışkan öğrencilerin bu yükseköğrenim kurumlarını tercih etmelerine, hem de öğrencilerin okul içi başarılarının artmasına sebep olacaktır.

Günümüzde iş piyasanın istediği elemanlarla, yükseköğrenim kurumlarında mezun olan elemanların farklı olduğu görülmektedir. Bu durum muhasebe eğitimi görenler için de geçerlidir. Öğrencilerimizin çoğu iş hayatındaki muhasebe uygulamalarını yapabilecek ehliyete sahip olmadan okullarını bitirmektedirler. Bundan dolayı da bazen iş piyasasında muhasebe alanında uzun yıllar çalışmış olmak bu sahada yükseköğrenim görmekten daha önemli olmaktadır. Öğrencilerimize pratik hayattaki uygulamayı tam olarak öğrettiyse aynı zamanda bunlara iyi bir gelecek de sağlamış oluruz.

Ülkemizde ana amacı muhasebeci yetiştirmek olan herhangi bir fakülte bulunmamaktadır. Halbuki iş piyasasında da muhasebecilere olan ihtiyaç çok fazladır. Bundan dolayı, bir an önce ana amacı muhasebeci yetiştirmek olan muhabe fakültelerinin kurulması(5) ve muhasebe ile ilgili iki yıllık yüksekokulların 4 yıla çıkarılması gerekmektedir.

Muhasebe mesleğinde çalışan elemanlarla bu sahada çalışmak isteyenlere cazip gelmesi için mesleğin hukuki bir statüsünün olması gerekmektedir. 3568 sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu(6) hukuki statü belirleme açısından faydalı olmuştur. Şu anda kime muhasebeci denilebileceği kime denilemeyeceği açıkça ortadadır.

S O N U Ç

Bütün meslek eğitimlerinde olduğu gibi muhasebe eğitiminde de en önemli faktörlerden birisi öğrenciler olmaktadır. Öğrencilerin iyi seçilmesi muhasebe eğitiminin kalitesini artırmada başta gelen bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. İyi bir seçim yapabilmek, yani yetenekli öğrencileri bu sahaya çekebilmek ise, bu mesleğin cazibesinin artırılmasına bağlı olmaktadır.

Mesleğin cazibesinin artırılması konusunda atılması gereken en önemli adım. Bu mesleği hukuki bir statüye kavuşturmak. Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun çıkması statünün belirlenmesi açısından yararlı olmuştur.

Muhasebe mesleğine iyi bir gelecek hazırlanması hem öğrencilerin Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavlarında muhasebe alanındaki yükseköğretim kurumlarını tercih etmeleri, hem de bu yükseköğretim kurumlarına girdikten sonra derslerine daha dikkatli ve şevkli olarak çalışmalarını sağlayacaktır.

Yükseköğretim kurumlarında muhasebe eğitimi bu çalışmada sadece öğrenciler açısından ele alınmıştır. Sağlıklı bir sonuca varabilmek için konunun öğretim elemanları, öğretim kurumları, ders programları, eğitim araç ve gereçleri(7) açısından da ele alınmasında faydalar vardır. Çünkü eğitim bir bütün olup, yukarıdaki unsurların hepsinin mükemmelliği halinde istenileni verecektir.

D İ P N O T L A R

- (1) Feryal ORHON; Ulaştırma İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi (İlkeler ve Türkiye'deki Uygulama), Ek-Bil Ekonomik ve Bilimsel Yayınlar Ltd.Şti., İstanbul, 1983, s. 51.
- (2) Mustafa A. AYSAN; "Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Nasıl Yapılmalıdır?", I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul, 1979, s. 256.
- (3) Dicle Üniversitesi Diyarbakır Meslek Yüksekokulu Muhasebe Programı 2. sınıf öğrencilerinin tekrara kalmadan geçtikleri 1. sınıf derslerini esas alarak yaptığımız hesaplamada Ticaret Lisesinden gelen öğrencilerin % 93,5, diğer liselerden gelen öğrencilerin de % 83,8'lik bir başarı elde ettikleri tesbit edilmiştir. (4) Ethem ÖZGÜVEN; "Zihinsel Olmayan Etmenler ve Üniversite Öğrencilerinin Başarıları", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 1979, s. 102.
- (5) Oktay GÜVELİ; "IV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumunun Ardından", İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü Dergisi, Sayı 29, Ağustos-1982, s. 104.
- (6) Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, 13 Haziran 1989 tarih ve 20194 Sayılı Resmî Gazete'de Yayınlanmıştır.
- (7) Yükseköğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitiminin Etkinleştirilmesi konusunda sayılan bütün bu durumlar hakkında makalelerimiz yayınlanmıştır.